

Laiduntaville lehmille kannattaa antaa väkirehua

AUVO SAIRANEN ja PERTTU VIRKAJÄRVI, MTT

Monilla tiloilla maitotuotokset jäävät laidunkaudella odotettua pienemmiksi. Näin tapahtuu etenkin keski- ja loppukesällä. Maitotuotos voidaan kuitenkin pitää tasaisena läpi kesän, jos lehmille annetaan sopivasti lisäruokintaa. Väkirehun kanssa täytyy silti olla tarkkana, jottei sitä annettaisi turhaan liikaa.

Alkukesällä kasvava laidunruoho on voimakasta ja tuotantovaikutukseltaan varsin hyvää. Sitä on kevätkosteuden turvin myös yleensä riittävästi saatavilla. Maitotuotokset pysyvätkin kohtuullisen korkealla, eikä väkirehutäydennykseen ole paljoa tarvetta. Alkukesä menee kuitenkin nopeasti ohi ja lisäruokinta tulee tarpeelliseksi.

Väkirehua ja laidunta

Ruokintakokeissa on todettu, että pienillä väkirehulisäyksillä saadaan yhtä väkirehukiloa kohti hyvä maitotuotoksen lisäys. Yli viiden kilon väkirehumäärillä saatava lisätuotos alkaa kuitenkin laskea. Jos väkirehun määrää lisätään edelleen runsaasti, lisätuotosta ei enää tule. Näin ei kuitenkaan tapahtunut kesällä 2000 MTT:ssä tehdyssä väkirehutasokokeessa. Siinä lehmille annettiin nollasta yhdeksään kiloon täysrehua päivässä ja annosta suurennettiin kolmen kilon välein. Laidunta kullakin lehmällä oli 21 kiloa kuiva-aineita päivässä. Keskimääräinen tuotosvaste koko kesän ajalta oli 0,87 maitokiloa (0,70 kg energiakorjattuna maitona, EKM) lisättyä väkirehukiloa kohti kaikilla väkirehuannoksilla. Väkirehun lisääminen alensi maidon urea- ja rasvapitoisuutta, mutta ei vaikuttanut valkuaispitoisuuteen. Väkirehumäärän lisääntyessä lehmät vähensivät vastaavasti laidunrehun syöntiään 0,4-0,5 kuiva-ainekiloa jokaista väkirehukiloa kohti. Tämä luonnollisesti heikensi laitumen hyväksikäyttöprosenttia. Laitumella syötyjen alojen loppukorkeus oli alle suositellun 9-10 sentin. Eläimet pystyivät syömään laitumen matalaksi, koska se oli nuorta. Toisaalta matala laitumen alkumassa johtaa laskennallisesti alhaiseen laitumen hyväksikäyttöprosenttiin.

Laitumen määrä ja laatu ratkaisevat

Kesän aikana laitumen määrä ja laatu voivat vaihdella melkoisesti. Lisäksi loppukesällä laitumen rehuanalyysi saattaa näyttää hyvältä, mutta maidontuotanto jää odotettua vähäisemmäksi. Syynä on puutteellinen ruokinta, minkä

vuoksi lehmät vähentävät maitotuotostaan jopa 100-200 grammaa päivässä. Kesän 2000 laidunkokeessa maitotuotos laski tasaisesti noin 80 grammaa päivässä läpi kesän, mikä vastaa normaalia talvikauden ehtymisnopeutta. Tämä osoittaa, että lehmät voivat lypsää tasaisesti läpi laidunkauden, kun laitumen määrä ja laatu ovat riittäviä. Tässä kokeessa loppukesän laidun oli laadultaan ehkä keskimääräistä parempaa, nuorta ja lehtevää (D-arvo 73, raakavalkuaista 24 prosenttia).

Pulmallinen alkukesä

Maidosta maksetaan kesäkuussa vähemmän kuin heinä- ja elokuussa. Lisäksi useissa kokeissa väkirehun maitotuotostavasteet ovat olleet alkukesällä loppukesää huonompia. Nämä kaksi tekijää yhdessä heikentävät väkirehulisäyksen kannattavuutta alkukesällä, koska tuotantopanosten hinnat eivät kesän mittaan muutu. Kesän 2000 kokeessa käytetyn cross-over -koemallin vuoksi kuukausittaisia tuloksia ei voi selkeästi verrata keskenään, mutta koko kesän keskiarvona voidaan laskea jokaisen väkirehukilon tuottavan 74 penniä hankintahintaansa enemmän tuloja.

Väkirehun eduksi täytyy kannattavuusvertailuissa huomioida myös säästyvä laidunala, sillä yksi kilo väkirehua säästää keskimäärin 0,6 rehuyksikköä laidunrehua. Säästö syntyy vain, jos samalla pienennetään laidunalaa. Muussa tapauksessa tuhlataan vain tuotantopanoksia. Laidunrehun hinta on niin matala, että laskennallisesti laidunalan markkamääräinen säästö on vähäinen. Lisätuottoa saadaan kuitenkin vaihtoehtoista pellonkäytöstä. Kokeen perusteella kuusi ja yhdeksän kiloa väkirehua tuottivat samansuuruiset rehukatteet. Ne olivat päivässä lehmää kohti noin viisi markkaa suurempia kuin ilman väkirehua ruokittaessa. Tulos edellyttää kuitenkin, että tilan maitokiintiö on riittävä. Suurimmalla väkirehumäärällä säästyy myös laidunta. Oikean väkirehumäärän valintaan vaikuttaa maitokiintiön ja saatavan maitomäärän lisäksi käytettävissä oleva peltoala. Väkirehulla voidaan nimittäin tarvittaessa korvata puuttuvaa laidunta.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 2/2001: 2 sähköposti auvo.sairanen@mtt.fi puhelin (017) 264 4800.